

DE STRATEGISCHE KOERS VAN DUTCH TECHZONE 2022-2025

Wij delen onze eigen-wijsheid

**DUTCH
TECHZONE**

The logo icon for Dutch Techzone, featuring three overlapping circles above a stylized vertical bar.

DE STRATEGISCHE KOERS VAN DUTCH TECHZONE 2022-2025

Wij delen onze eigen-wijsheid

Samen hebben wij één doel: het stimuleren van de maakindustrie en excellent vakmanschap in de regio Zuidoost-Drenthe. Wij maken het en de wereld weet het! 'Kennis is macht, kennis delen is kracht.' Deze visie vormt het fundament van de Dutch TechZone. Wij zijn een regio waarin samenwerken en kennis delen onze grootste kracht is.

De Dutch TechZone is een regio die het grondgebied beslaat van de gemeenten Emmen, Hardenberg, Hogeveen en Coevorden. In deze regio werken ondernemers, kennis- en onderwijsinstellingen en de overheid samen om de economie in de regio duurzaam te versterken. Daarbij ligt de focus op de maakindustrie. In de DTZ hanteren we een ruime interpretatie van de maakindustrie waardoor niet alleen HTSM maar ook industriële voortbrengingsprocessen in de sectoren (duurzame) energie en (groene) chemie vallen onder de maakindustrie in de regio. De inspanningen om de industriële positie van de regio te versterken en uit te bouwen hebben daarmee een breed karakter en sluiten aan bij de noordelijke en nationale inspanningen¹ op dat punt.

STRATEGISCHE KOERS 2022-2025

In dit document werken we de strategische koers van de Dutch TechZone voor 2022-2025 uit op hoofdlijnen. We schetsen hoe we vorm en inhoud gaan geven aan onze missie. De strategische koers is daarmee een opdracht voor onze partners in de regio, die zich verenigd hebben in de Program Board. Doel is dat iedere organisatie op z'n eigen manier en met z'n eigen middelen meewerkt aan deze koers. Dit document geeft voor de komende jaren richting aan onze wensen en doelen, zowel gezamenlijk als individueel.

¹ <https://smartindustry.nl/>
<https://verduurzamingindustrie.nl/default.aspx>
<https://circulairemaakindustrie.nl/>

1 INLEIDING

Van oudsher staat Zuidoost-Drenthe bekend om haar innovatieve maakindustrie. Excellent vakmanschap zit in onze genen.

In de 20e eeuw was Emmen een bolwerk in de textiel- en metaalindustrie. Hardenberg ontpopte zich na de Tweede Wereldoorlog met plasticfabrikant Wavin in sneltreinvaart tot een bruisende industriestad. Hoogeveen was en is al jarenlang de vestigingsplaats voor succesvolle, innovatieve multinationals als Philips en Fokker. En met Het Europark heeft Coevorden vandaag de dag een unieke, grensoverschrijdende samenwerkingslocatie in huis. Niet voor niets is deze maakregio de bakermat voor de Dutch TechZone.

VRUCHTBARE VOEDINGSBODEM

In de Dutch TechZone produceren we samen op uiterst slimme, duurzame en geheel eigen wijze. Deze kennis delen we met zoveel mogelijk partners. Alleen zo worden de mooiste dingen geboren en worden we samen sterker. De Dutch TechZone is de vruchtbare voedingsbodem waar nieuwe ideeën ontstaan. Onze wortels vinden elkaar onder de grond. Daardoor ontstaat er niet alleen een rijke bodem, maar ook een stevige fundering. Doordat onze wortels zich verstrengelen, zorgen we er samen voor dat niemand door de bodem zakt. Deze unieke samenwerkingsformule maakt van de Dutch TechZone dé regio voor duurzame en slimme innovaties in de maakindustrie. Samen bouwen we aan een economisch veerkrachtige regio en een betere wereld.

Samen bouwen we
aan een economisch
veerkrachtige regio
en een betere wereld.

2 HERIJKEN VAN ONZE STRATEGISCHE KOERS

Ondernemers, kennis- en onderwijsinstellingen en overheidsorganen in de gemeenten Emmen, Hardenberg, Hoogeveen en Coevorden vormen samen de Dutch TechZone. Deze samenwerking startte in 2017. In vier jaar tijd hebben wij met elkaar flinke stappen gezet om de economie van onze regio duurzaam te versterken. Vertrekpunt voor onze samenwerking was het rapport van de Commissie Vollebregt - Alberda van Ekenstein. Dit adviesrapport bevatte zowel een diagnose in termen van sociaal-economische opgaven als de bijbehorende benodigde stappen.

Tot op heden vormt dit rapport de strategische onderlegger voor onze samenwerking en de leidraad voor onze acties.

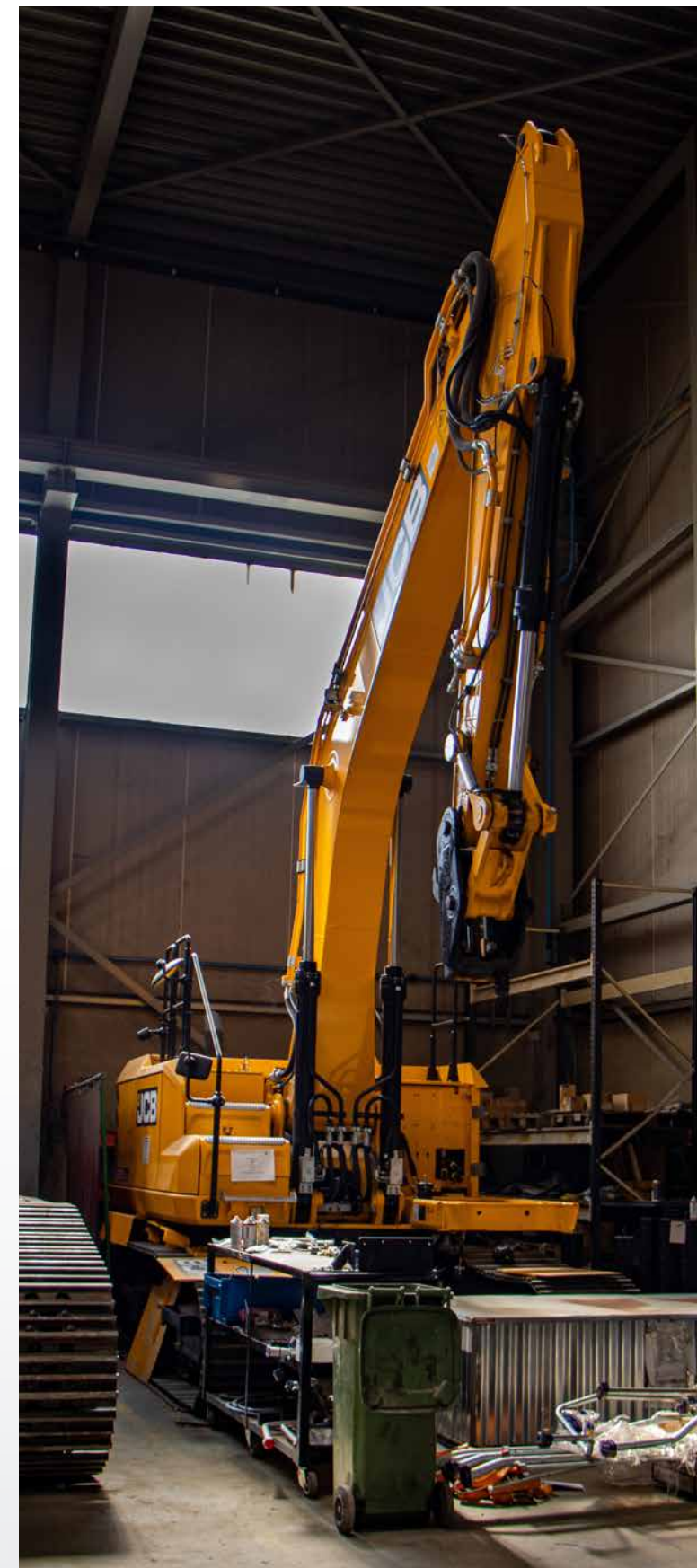

HET GONST

Na vier jaar constateren wij dat de regio een aantal belangwekkende structuurversterkende initiatieven in gang heeft gezet en toenemende belangstelling krijgt van het (inter)nationale bedrijfsleven om in onze regio te investeren. Het gonst, zou je kunnen zeggen. Tegelijkertijd zien we dat onze klus nog niet geklaard is, het werk is nog niet af. Of eigenlijk is het nooit af. En we willen door, dat hebben we volmondig aan elkaar en de buitenwereld laten weten.

NIEUWE KANSEN

Het is echter wel zaak dat we daarvoor onze strategische koers herijken. De economische, maatschappelijke, technologische en geopolitieke context van onze regio verandert immers continu. Zo zijn binnen de pijler werken van Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe nieuwe investeringen uitgelokt en kansen geboden om ontwikkelingen in gang te zetten die de innovatie- en concurrentiekracht van de maakindustrie in onze regio versterken. De doelen van DTZ en van de pijler werken komen sterk overeen. In denken en handelen komt steeds meer het perspectief van het versterken van ecosystemen (voor onderzoek en innovatie) centraal te staan. Dit sluit ook aan bij nationaal beleid. Ook dat biedt voor ons en onze samenwerkingspartners interessante kansen om de Dutch TechZone als maakregio te versterken.

3 ONZE

VISIE EN AMBITIE

Onze visie luidt als volgt:

“Versterk het regionale verdienvermogen door te investeren in technologie, de kwaliteit van onze maakbedrijven en excellent vakmanschap. Wij willen dat de Dutch TechZone één van de belangrijke ‘industriële hotspots’ is in Nederland, met hoogwaardige toegepaste (technologische) kennis en vakmanschap in haar hele economische en sociale DNA. En we willen het industrieprofiel, dat we nu al hebben, versterken en krachtig uitstralen. Wij koesteren ons industrieel fundament, daarin zijn wij succesvol en daarom staan wij bekend.

Kortom, wij maken het en de wereld weet het!”

Als Dutch TechZone hebben wij de **ambitie** en potentie om uit te groeien tot een succesvolle maakregio waar het goed wonen en werken is. Wat wij voor ogen hebben is dat de Dutch TechZone:

- ook in de toekomst een bloeiende en groeiende maakindustrie heeft met internationale allure en een sterke regionale verankering.
- befaamd is om de innovatieve en eigen wijze waarop geproduceerd wordt, te weten Smart & Circulair.
- een regio is met aantrekkingskracht op zowel bedrijven, studenten als arbeidskrachten.

De regio Dutch TechZone beschikt over een aantal sterke sectoren met een grote betekenis voor de regionale economie. De maakindustrie zien wij nog steeds als de meest kansrijke en zwaarwegende pijler van onze toekomstige economie. Het is een omvangrijke werkgever, van grote waarde voor ons verdienvermogen en via de vele toeleverings- en uitbestedingsrelaties levert de maakindustrie veel werk op in andere - veelal dienstverlenende - sectoren en voorzieningen.

MAATSCHAPPELIJKE TRANSITIES

Vanwege de grote directe en indirecte economische waarde blijven wij vol op de maakindustrie inzetten. **Wel willen wij de ambities van de maakindustrie van de Dutch TechZone meer verbinden aan maatschappelijke transities.** Denk daarbij bijvoorbeeld aan de digitalisering van het bedrijfsleven of het circulair maken van onze economie. DTZ volgt daarmee de transities die in de Regionale Innovatiestrategie voor Slimme Specialisatie (kortweg RIS3) als centrale opgaven voor het Noorden zijn benoemd. Aansluiten op noordelijke structuren en programma's voor ecosysteemversterking en innovatie (bijv. EFRO) is daarmee gemakkelijker. Evenals de verbinding met het nationale missie gedreven topsectoren- en innovatiebeleid (MTIB).

4 HOE STAAT DE REGIO ER ECONOMISCH VOOR?

De Dutch TechZone regio biedt werk aan ruim 118.000 mensen (stand september 2020). Dat zijn 3.500 arbeidsplaatsen meer dan in 2016, vlak voor onze samenwerking startte. Ook het aantal bedrijfsvestigingen is de afgelopen jaren gegroeid en telt anno 2020 in totaal 22.420 vestigingen.

Het is goed om te zien dat in onze regio zoveel nieuw ondernemerschap is ontstaan. Tegelijkertijd constateren we dat ons industriële fundament onder druk staat. In 2016 telde de industrie in de Dutch TechZone 18.400 arbeidsplaatsen, in 2020 waren dat er 18.100. Daarmee daalde het aandeel van de industrie in de regionale productiestructuur van 16,5% naar 15,6%.

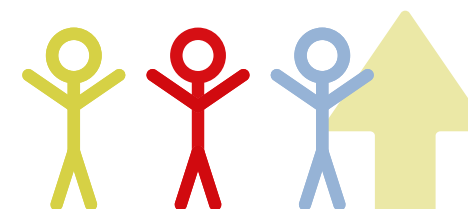
BEELD VAN DE MAAKINDUSTRIE; INZET OP DOORGROEIEN

De hiervoor geconstateerde groei in aantal vestigingen wordt deels gedragen door de maakindustrie. Tussen 2016 en 2020 nam het aantal maakbedrijven in de regio toe van 910 tot 1030. Het industrieel fundament op zich lijkt echter wel onder druk te staan. In 2016 telde de industrie in de Dutch TechZone 18.400 arbeidsplaatsen, in 2020 nog 18.300. Daarmee daalde het aandeel van de industrie in de regionale productiestructuur van 16,5% naar 15,6%.

De gemiddelde omvang van een maakbedrijf nam in diezelfde periode namelijk af van 20,3 arbeidsplaats/bedrijf naar 17,7.

VERKLARING VAN DE DALING

Voor een deel is deze daling een gevolg van de verdere kapitaalintensivering van de industrie. Ook de verdere inzet op automatisering en digitalisering gaat mogelijk ten koste van de werkgelegenheid. Ook blijft het vinden van het juiste personeel een uitdaging. Daarnaast is de dynamiek in de sector in de regio er debet aan. De groei in arbeidsplaatsen en bedrijfsvestigingen is niet toereikend. Er komen te weinig nieuwe bedrijven bij en de groei van de bedrijven in onze regio is te beperkt om vertrekkende, krimpende of stoppende bedrijven te compenseren. Nieuwe bedrijven groeien dus niet of onvoldoende door naar echte economische dragers van het industrieel fundament. De schaalverkleining is een belangrijk aandachtspunt in relatie tot innovatiekracht en productiviteitsgroei. Daarvoor is namelijk een zekere schaalgrootte nodig.

+ 3500 arbeidsplaatsen
118.000

+ 2500 vestigingen
22.420

FOCUS OP DOORGROEIEN

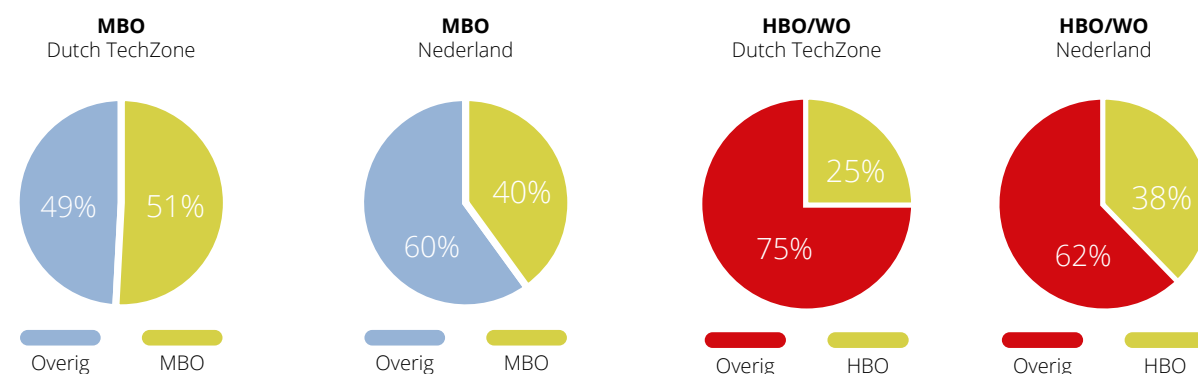
Voor de doorgroei is een punt van aandacht. Tussen 2016 en 2020 nam het aantal maakbedrijven in onze regio toe van 910 tot 1.030. Deze nieuwe bedrijven groeien echter niet door tot echte economische dragers. Zij versterken daarmee onvoldoende ons industriële fundament van de toekomst. Dit betekent dat de gemiddelde omvang van een maakbedrijf in vier jaar tijd afnam van 20,3 arbeidsplaatsen per bedrijf naar 17,7.

Deze verdere schaalverkleining is voor ons een belangrijk punt van aandacht als het gaat om innovatiekracht en productiviteitsgroei. Daarvoor is immers een zekere schaalgrootte nodig. Al met al is onze economische tractie en dynamiek heel behoorlijk, maar kan er voor de maakbedrijven wat ons betreft nog echt een flinke tand bijgeschakeld worden. We zijn nog niet tevreden.

INSPLEN OP TRANSITIES

Grote transities, waar ook onze maakbedrijven mee te maken hebben of krijgen, bieden kansen of vormen bedreigingen indien ondernemers er onvoldoende op inspelen. Denk aan de energietransitie, de transitie naar een circulaire economie, de digitalisering van de economie en, daarmee samenhangend, de opkomst van een aantal sleuteltechnologieën, zoals AI, IoT, 3D printing, blockchain en big data. Daar liggen uitdagingen voor zowel onze koplopers als ook voor het bredere peloton van maakbedrijven dat mee moet in deze ontwikkelingen om ook in de toekomst bestaansrecht te houden.

MBO-REGIO

De Dutch TechZone was en is een MBO regio: 51% van de beroepsbevolking is MBO geschoold. Dat is een veel groter aandeel dan landelijk (40%). Voor deze groep geldt een aanzienlijke om-, op- en bijscholingsopgave als gevolg van de vele technologische veranderingen en nieuwe economische modellen. Dat geldt voor alle sectoren, maar zeker ook voor onze maakindustrie.

Daarentegen heeft de regio naar verhouding weinig hoogopgeleiden (zowel HBO als WO) (25% versus 38% landelijk). Nog steeds verliest de Dutch TechZone teveel hoogopgeleiden aan andere regio's. Die netto uitstroom willen we keren. Want in de maakindustrie zijn excellente vakmensen nodig, maar ook in toenemende mate hoogopgeleiden. Dat blijft voor de regio een belangrijk punt van aandacht.

ARBEIDSPOTENTIEEL

Verder heeft de Dutch TechZone naar verhouding meer vroege schoolverlaters, is de arbeidsparticipatie gemiddeld genomen lager dan landelijk, is de werkloosheid iets hoger en telt de regio meer mensen die afhankelijk zijn van een uitkering. Met andere woorden: het aantal inactieve inwoners is te groot. Dat is niet alleen vanuit maatschappelijk oogpunt onwenselijk. De regio kan het zich simpelweg ook niet veroorloven dat - zonder gewijzigd beleid - de potentiële beroepsbevolking de komende jaren naar schatting 20.000 mensen kleiner wordt.

AANTREKKELIJKE REGIO

Als Dutch TechZone willen we een groter aandeel van onze beroepsbevolking aan het werk krijgen, nieuw talent aantrekken en op grote schaal mensen op-, om- en bijscholen om mee te gaan in de transities.. We willen er voor zorgen dat onze regio aantrekkelijker werk heeft en dit voldoende bekend maakt, zodat talenten uit de regio weten wat de regio te bieden heeft en hier blijven werken. Per saldo pendelen er dagelijks twee keer zoveel mensen de regio uit als dat er instromen. Dat willen we meer in balans krijgen. Slagen we daar niet in, dan zet dat de concurrentiekracht onder druk. Slagen we hier wel in, dan kunnen onze ondernemers in de regio blijven groeien.

ONDERNEMERSECOSYSTEEM

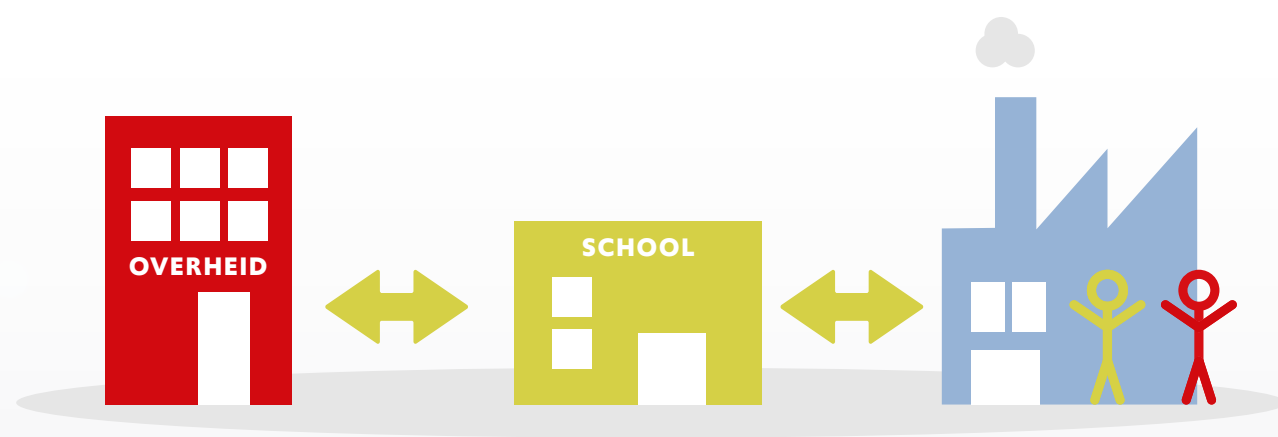
Alles overziend kunnen we stellen dat de regio een mooie start heeft gemaakt maar dat we samen nog vele jaren hard werken voor de boeg hebben om de opgaven te kunnen tackelen waar onze regio voor staat. Dat vraagt verandering van structuur en cultuur. En dat zijn per definitie processen van lange adem. We moeten flink investeren in de kwaliteit van het ondernemersecosysteem in het algemeen en het ecosysteem waarin de regionale maakindustrie gedijt in het bijzonder. Dit ecosysteem zorgt ervoor dat nieuwe bedrijven en innovaties ontstaan en dat bedrijven groeien en innovaties renderen.

Als we in de regio Dutch TechZone met elkaar in staat zijn dat regionale ecosysteem voor de maakindustrie op te waarderen, versterken we de economische structuur op de langere termijn en bieden we economisch toekomstperspectief aan onze ondernemers. Om dit te bereiken moeten we samenwerken als overheid, kennisinstellingen of het bedrijfsleven (triple helix), en een heldere verdeling van de rollen, taken en verantwoordelijkheden afspreken. Het onderbouwt het bestaan van onze Dutch TechZone.

5 WAT IS ER IN DE REGIO AL BEREIKT?

De afgelopen vier jaar zijn we druk geweest met de triple helix samenwerking: het verbinden van de overheid, het onderwijs en de ondernemers. Deze gezamenlijke koers heeft ervoor gezorgd dat de samenwerking sterk is verbeterd en dat we meer focus hebben aangebracht in onze inspanningen. De samenwerking heeft ons aantrekkelijker gemaakt voor samenwerkingspartners buiten onze regio en heeft er toe geleid dat we financiële middelen voor onze doelstelling naar de regio hebben kunnen halen. De Regiodeal en de bedrijvensubsidieregeling zijn hier mooie voorbeelden van.

In de jaren waarin wij echt als regio zijn gaan denken, handelen en profileren, zijn er tal van goede ontwikkelingen van de grond en tot wasdom gekomen. Denk aan het Chemical Cluster in Emmen (onderdeel van Chemport Europe) en de Smart Industry Hub. De afgelopen jaren stonden vooral in het teken van zaaien en laten kiemen van een netwerk, waarbij de Dutch TechZone zich heeft ingespannen voor de zaken die de maakindustrie aangaan. We waken er echter voor dat we niet steeds alleen maar nieuwe zaken initiëren. We lopen daarmee

namelijk het risico dat er te kort en te klein wordt geïnvesteerd en dat we 'vergeten' te bestendigen en uit te rollen wat reeds werkt. We zien het daarom als een belangrijke taak voor de komende jaren dat wat is ingezaaid nu kan groeien. We moeten er zorg voor dragen dat wat in gang is gezet, wordt bestendigd, massa krijgt, dat we initiatieven goed inbedden en verbinden aan reeds bestaande structuren. Zo kan de regio oogsten in plaats van voortijds het veld alweer om te ploegen en opnieuw te beginnen.

GESTARTE INITIATIEVEN

Er zijn in de regio pilots gestart, plannen opgesteld en kwartier gemaakt. Met behulp van de middelen van de Regiodeal is de **IT Hub** ontstaan en zijn de **RegioCampus** en de **IQ BLVD** recentelijk gestart. Dit zijn allemaal belangrijke versterkingen van het ecosysteem, die de toekomstkracht van de regionale maakbedrijven zeer gunstig gaan beïnvloeden.

Kennispoort Drenthe is opgegaan in het provinciale MKB programma **Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO)**. Dat programma moet nu voor de maakbedrijven in onze regio gaan werken door eerstelijns ondersteuning te bieden op het vlak van ondernemerschap, innovatie en exportbevordering. Ook met het **Skills4Future** programma, gericht op het realiseren van een sterk en toekomstbestendig technisch mbo-beroepsonderwijs, worden de eerste resultaten geboekt. We zullen ervaren in welke mate dat de regionale arbeidsmarkt vraagstukken daadwerkelijk helpt oplossen.

Bij al deze initiatieven zijn partners van de Dutch TechZone zeer nauw betrokken en al deze initiatieven dragen bij aan het realiseren van onze visie en ambities.

6 DE IMPACT DIE WIJ NASTREVEN

Met al deze ontwikkelingen geven we een stevige impuls aan het Dutch TechZone ecosysteem voor de maakindustrie. Deze initiatieven moeten echter nog wel van de grond komen en/of bestendig worden. Als Dutch TechZone zullen we ons daarvoor inspannen. Wij zijn echter geen projectenmachine en onze eigen financiële middelen en uitvoeringscapaciteit zijn beperkt. Met dat uitgangspunt kiezen we er voor om te verbinden, te initiëren, te helpen programmeren en te agenderen, door gericht vervolginvesteringen uit te lokken, nieuw geld naar de regio te halen, de zwakste schakels in het ecosysteem aan te blijven pakken en regie op het ecosysteem voor de maakindustrie te blijven voeren. Meerwaarde van geld beschikbaar hebben is dat je de keuze hebt om er zaken serieus mee op gang te brengen, te onderzoeken, kwartier mee te maken. Daarmee krijg je een extra stukje sturing/regie op de samenhang.

IMPACT OP DRIE NIVEAUS

Met de Dutch TechZone en alle partners die daar onderdeel van uitmaken, willen we in onze nieuwe programmaperiode 2022-2025 impact hebben op drie niveaus.

NIVEAU

1

DIRECTE ECONOMISCHE IMPACT

Wij willen onze bijdrage leveren aan:

- a. Meer werkgelegenheid in de maakindustrie.
- b. Meer waardecreatie, verdienvermogen en productiviteitsgroei.
- c. Meer start-ups en scale-ups in de industrie.
- d. Meer en op alle niveaus hoger/passend opgeleid talent voor onze maakindustrie.

NIVEAU

2

STRATEGISCHE IMPACT

Wij streven naar een duurzame versterking van ons ecosysteem voor de maakindustrie. De essentie is dat ons ecosysteem verbetert. Momenteel bezetten we als regio in Nederland een lage plek op de ranglijst en we willen stijgen. De plek op de ranglijst is geen doel op zich (een hogere plek is wel wenselijk), maar het vertelt ons iets over de mate waarin onze concurrentiepositie (relatief) verbetert en we in staat zijn de innovatiekracht van het MKB te versterken.

NIVEAU

3

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Door in te spelen op maatschappelijke opgaven willen we maatschappelijke transitie vertalen naar economisch perspectief en businesskansen voor bedrijven. De focus vanuit de Dutch TechZone-samenwerking ligt vooral op smart & circulair.

7 ONZE STRATEGISCHE KOERS 2022-2025

De strategische Dutch TechZone-koers voor de periode 2022-2025 bevat alleen onderwerpen met een (boven) regionaal belang en impact en heeft raakvlakken met de maakindustrie. Het zijn onderwerpen waar vooral de partners binnen onze samenwerking actief in zijn, maar die wel noodzakelijk zijn voor het realiseren van onze visie. Hieronder zetten we de drie hoofdlijnen op een rijtje.

1. INVESTEREN IN ONDERNEMEN MET AMBITIE, ZOWEL BIJ ONZE KOPLOPERS ALS IN HET MKB-PELTON

Dit doen we door:

- A.** Ondersteuning/versterking van de bestaande structuren, zoals Chemport Europe en de Smart Industry Hub en de (daarmee samenhangende) nieuwe structuren, zoals de RegioCampus, de IQ BLVD en de IT Hub. Daarnaast helpen we met het realiseren van relaties tussen deze onderdelen van het ecosysteem. Daarmee versterken we het netwerk en stimuleren we ontmoetingen en een cultuur waarin samenwerken gewoon is, kennis wordt gedeeld en iedereen verder komt. Al deze onderdelen van het ecosysteem staan volledig in het teken van smart & circulair en bevorderen circulariteit en digitalisering.
- B.** Het helpen ontwikkelen van een start-up- en scale-up-aanpak voor de regio. Dit zal naar verwachting deel gaan uitmaken van het RegioCampus concept in samenwerking met Ik Ben Drents Ondernemer.
- C.** Het stimuleren van de kennisvalorisatie. Via de RegioCampus worden een aantal zogenaamde TRL-trains (niveau 1-9) ingericht, waarbij fundamentele en meer toegepaste kennis wordt verbonden aan ondernemerschap. De lectoraten en practoraten spelen daarbij een belangrijke rol.
- D.** Het stimuleren van launching customership. Veel van de samenwerkingspartners binnen de Dutch TechZone zetten niet alleen met capaciteit en geld in op versterking van ondernemerschap, innovatie en internationalisering. Ze zijn in veel gevallen ook investeerder in de Dutch TechZone vanuit de reguliere rollen en taken die zij vervullen. De komende jaren willen wij beter worden in het verbinden van de investeringsagenda's van onze partners met de innovatieopgaven en kansen die er in de regio zijn.
- E.** Inzet op het toekomstbestendig maken van ons MKB-peloton. Dat doen we via Ik Ben Drents Ondernemer, het Ondernemershuis voor het Vechtdal en Kennispoort Regio Zwolle. Zij leveren eerstelijns advies aan MKB-ers en starters op het gebied van ondernemerschap, innovatie en internationalisering. Organisaties als de NOM, RVO, SNN en Oost NL zorgen voor tweedelijns advies in de regio. We willen deze ondersteuningsstructuur voor de regio laten werken en inzetten op onderwerpen die voor onze regio belangrijk zijn, zoals digitalisering of circulariteit.

De investeringen in deze lijn dragen bij aan de versterking van kennis, netwerken en ondernemerschap en mogelijk ook financiering in ons ondernemersecosysteem.

2. INVESTEREN IN OPLEIDING EN KENNIS

Dit doen we door:

- A.** Verbetering van de doorlopende leerlijn techniek. Dit maakt onder meer onderdeel uit van de aanpak van de RegioCampus en krijgt dus aandacht in het campusconcept. Maar het maakt ook onderdeel uit van de structurele versterking van ons ecosysteem, bijvoorbeeld via de IT Hub. Wij bekijken hoe wij hier vanuit de Dutch TechZone situationeel onze bijdrage aan kunnen leveren.
- B.** Realiseren en bestendigen van een aanpak kort-cyclisch onderwijs. Momenteel loopt het project Skills4Future. Hierbij ligt de focus op toekomstbestendig vakmanschap en digitaliseringvraagstukken binnen de regionale industrie. Het project heeft als doel het technisch middelbaar onderwijs te versterken en te vernieuwen en loopt door tot en met 2023. Vanuit de Dutch TechZone onderzoeken we hoe wij deze aanpak, bij gebleken succes, kunnen bestendigen en uitbouwen.
- C.** Behouden en aantrekken van talent. De nieuwe innovatieomgevingen zijn omgevingen waar talent en ondernemers elkaar ontmoeten. Voor ondernemers biedt het gelegenheid zich bij talent in de kijker te spelen.
- D.** Enthousiasmeren van jeugd voor het vak techniek. De instroom in techniekopleidingen is nog steeds onvoldoende. Het stimuleren van de animo voor techniek begint al op jonge leeftijd. Met basisscholen en middelbare scholen bekijken we hoe techniek nog beter een plek kan krijgen in het lesaanbod. In de Regiodeal zijn hiervoor initiatieven gestart die, bij gebleken succes, navolging verdienen.
- E.** Strategisch HR management. Veel MKB bedrijven in onze regio denken nog onvoldoende strategisch na over hun personeelsbehoefte en de invulling daarvan. Wij onderschrijven als Dutch TechZone het belang daarvan. Via de RegioCampus en IQ BLVD gaan we daar de komende jaren in investeren.
- F.** Leven Lang Ontwikkelen van 15 tot 75+. Het Human Capital-vraagstuk in de Dutch TechZone is groot. Naast het stimuleren van jongeren om voor de techniek te kiezen, ze adequaat op te leiden en ze in de regio passend en uitdagend werk te bieden, is het van groot belang dat huidige medewerkers in de maakindustrie (en zij-instromers) blijven voldoen aan de snel veranderende behoeften van de markt. Op-, bij- en omscholing draagt daar aan bij. Dit vraagt een goede afstemming tussen maakindustrie en kennisinstellingen. Onder andere in de RegioCampus, de IQ BLVD en de IT Hub wordt hier invulling aan gegeven.

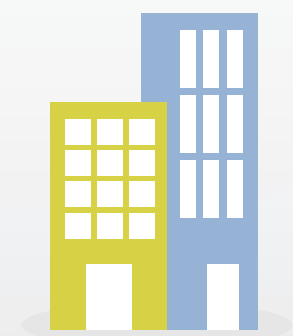
De investeringen in deze lijn dragen bij aan versterking van het onderdeel talent en netwerk binnen ons ondernemersecosysteem.

Innoveren

Behoudt hoger opgeleiden
in de regio

Leven lang
ontwikkelen

3. INVESTEREN IN IMAGO, PROFILERING, POSITIONERING EN CULTUUR VAN DE REGIO

Dit doen we door:

- A.** Ontwikkeling en uitvoering van een marketingplan. De afgelopen jaren hebben we met de regio-marketing een voorzichtig begin gemaakt. We willen de regio echt op de kaart zetten en dit vraagt een veel krachtiger inzet dan we tot nu toe hebben gedaan. Door de inzet van substantiële middelen en samen te werken met onze partners in de regio en andere initiatieven, zoals Top Dutch, RegioCampus, IT Hub, IQ BLVD en IBDO, kunnen we ons bereik aanzienlijk vergroten en elkaar versterken.
- B.** Ontwikkeling van een regionale acquisitiestrategie. De regio heeft één of meerdere gamechanger(s) nodig die een economische (kwalitatieve en kwantitatieve) schaa sprong helpen realiseren. We hebben reeds een gezamenlijk bidbook voor acquisitie ontwikkeld. Dat is echter niet genoeg. Het is nu vooral zaak dat we de regionale propositie en het type bedrijven dat we willen aantrekken, aanscherpen. Daarnaast moeten we ons inspannen om bedrijven, die we graag willen aantrekken, hier te laten landen. We hebben er gezamenlijk baat bij dat we bedrijven naar de regio halen. Waar het bedrijf vervolgens neerstrijkt, maakt voor de inwoners van de regio niet zoveel uit, die vinden hun weg er wel naartoe.
- C.** Investering in de bovenregionale positionering van de Dutch TechZone. Dit betekent dat wij willen inzetten op het versterken van onze relaties met andere voor onze ambities belangrijke regio's. Denk aan de regio Zwolle, Twente en Groningen-Assen.

Door te investeren in marketing en acquisitie worden de elementen vraag (vergroten van de markt) en cultuur in ons ondernemersecosysteem versterkt.

CORONACRISIS

Deze drie hoofdlijnen zijn bedoeld om op langere termijn effect te hebben. Vandaar dat we ons niet specifiek richten op de gevolgen die zijn ontstaan door de coronacrisis. Wij richten ons als collectief alleen op corona wanneer het virus langere termijn sporen in onze economie achterlaat. We liften mee op en versterken de digitaliseringssprong die onze ondernemers hebben gemaakt en we houden goed in de gaten welke effecten corona zal hebben op ons ruimtegebruik, reisgedrag of woonvoorkeuren. Indien daardoor in lijn met onze visie nieuwe kansen voor onze regio ontstaan, zullen we die uiteraard met beide handen aangrijpen.

We willen de regio echt op de kaart zetten en dit vraagt een veel krachtiger inzet dan we tot nu toe hebben gedaan.

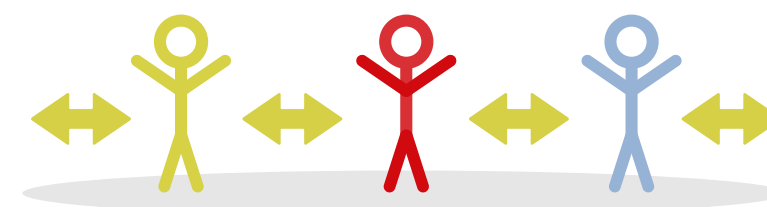

8 HOE WE WERKEN

Eens per jaar voeren we een beknopte analyse uit van de stand van zaken en de kwaliteit van ons ondernemersecosysteem voor de maakindustrie en evalueren we intern de progressie die we hebben geboekt in het versterken van de diverse elementen. Op basis van deze diagnose bekijken we welke schakels verbetering behoeven en gaan we daarover met elkaar en andere opgave-eigenaren in gesprek.

Vervolgens ontwikkelen we in samenspraak met deze stakeholders nieuwe activiteiten of stellen we bestaande activiteiten bij. Ook zien we toe op de uitvoering ervan. Vervolgens evalueren en diagnosticeren we de situatie opnieuw. Deze Dutch TechZone-beleidscyclus doorlopen we jaarlijks, waarmee we invulling geven aan onze systeemregie en we er zeker van zijn dat we ons met de goede dingen bezighouden.

In onze actielijnen spreken wij steeds over investeren. Dat bedoelen wij in de breedste zin van het woord. Ons gezamenlijke budget is beperkt en vooral bedoeld om te initiëren en aan te jagen, en de samenwerking te faciliteren door verbindingen te leggen. De meerwaarde van onze samenwerking bestaat niet uit het verdelen van geld. Onze investeringen zijn vooral bedoeld voor het bundelen en versterken van leiderschap en het helder verdelen van de rollen, taken en verantwoordelijkheden op basis van onze gezamenlijke agenda.

Als Program Board zijn wij verantwoordelijk voor de realisatie van de strategische koers en voor het bereiken van de gewenste impact op de economie in onze Dutch TechZone-regio op de langere termijn. Wij laten ons daarbij ondersteunen door het programmabureau Dutch TechZone. Zij helpt mee door:

- 1. Onze samenwerking te faciliteren, zowel strategisch als operationeel.**
- 2. De gezamenlijke koers vitaal te houden.**
- 3. Initiatieven te verbinden en te schakelen tussen partijen.**
- 4. Het proces van ecosysteemregie te faciliteren.**
- 5. De regionale wandelgangen te organiseren waarin we elkaar ontmoeten en zakendoen.**
- 6. Ons netwerk uit te breiden.**
- 7. Het voortouw te nemen in het aanjagen en coördineren van de regiobranding.**

Wij vervlechten onze individuele doelen en zorgen ervoor dat ieders eigen strategische oriëntatie zich richt op onze gezamenlijke visie voor de regio. Dat doen wij door samen te werken in de Program Board. Daarnaast zorgen wij voor verbinding van initiatieven en organisaties, initiëren we zelf acties en helpen we om elders initiatieven te agenderen.

9 WANNEER ZIJN WE TEVREDEN?

Met de Dutch TechZone streven wij naar direct economische, strategische en maatschappelijke impact. We zijn tevreden als:

- 1** Alle samenwerkingspartners de koers als de richting voor hun handelen beschouwen en zo hun verantwoordelijkheid nemen om als collectief samen te werken om de economische structuur in de regio te versterken.
- 2** We de komende jaren de huidige samenwerking nog verder uitbreiden door elkaar waar mogelijk te betrekken, elkaar over en weer te helpen nieuwe vervolginvesteringen uit lokken en nieuw geld naar de regio te halen. Dit wordt zichtbaar in een goed samenwerkend ecosysteem met onder andere een succesvolle RegioCampus, IQ BLVD en IT Hub.
- 3** We de samenwerking verder weten uit te breiden met nieuwe partners binnen en buiten onze regio, die onze visie onderschrijven en mee willen investeren in de kracht en kwaliteit van onze regio. Hoe groter en steviger onze coalitie is, des te groter de impact van onze samenwerking zal zijn.
- 4** Onze gezamenlijke acquisitie als resultaat heeft dat er meer mensen wonen en werken in de regio en er meer (maak)bedrijven zich gevestigd hebben in de regio. Kortom: wanneer we als regio goed op de kaart staan als een innovatieve maakregio en als een regio waar het goed wonen en werken is.

Op deze onderwerpen willen wij top-of-mind zijn. Als we dat hebben bereikt, dan hebben we het goed gedaan.

DUTCH
TECHZONE